

УДК 339.13.017:615.22

ОЦІНКА СПОЖИВАННЯ ФЕРМЕНТНИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ТРАВЛЕННЯ НА РИНКУ УКРАЇНИ

Л.В.Яковлева, О.М.Кириченко

Національний фармацевтичний університет

Ключові слова: ферментні препарати для травлення; лікарські форми; аналіз ринку

EVALUATION OF CONSUMPTION OF ENZYME MEDICINES FOR DIGESTION IN THE UKRAINIAN MARKET

L.V.Yakovleva, O.M.Kyrychenko

National University of Pharmacy

Key words: enzymes for digestion; dosage forms; market analysis

The benefits of minimicrosferic enzyme medicines comparing to traditional tablet forms of enzyme medicines, which are widely used at our market, have been considered from the perspective of evidence-based medicine. The analysis of sales structure of enzyme medicines for digestion at the pharmaceutical market of Ukraine for the period of 2010-2011 has been carried out. The leaders-selling medicines of 2 dosage forms (tablets, coated enteric-coated capsules with gastroresistant beads in the form of microspheres and minitablet) have been identified. The main features of the domestic market of the medicines for enzymatic digestion and the direction of further improvement of their use have been determined. The need to make adjustments during sales of enzyme medicines of OTC-sector for population and the expediency of conducting the sociological survey with the purpose of creating a portrait of the consumer of products and completion of the study group counseling algorithm (algorithm of pharmaceutical care) during their sales have been identified.

На теперішній час в Україні активно впроваджується формулярна система, яка є інструментом, що забезпечує застосування раціональних, організаційно та економічно ефективних методів постачання і використання лікарських засобів. Запровадженню більш раціонального застосування лікарських засобів, поряд з іншими методами, сприяє моніторинг їх використання. Таке спостереження за споживанням лікарських засобів на ринку України дозволяє оцінити реальний стан використання препаратів тієї чи іншої групи лікарських засобів, охарактеризувати наявну ситуацію та тенденції в призначенні і використанні лікарських препаратів, оцінити і при необхідності поліпшити фармацевтичну опіку, а також проаналізувати та оптимізувати витрати як суспільства, так і окремого громадянина.

Актуальною на теперішній час є проблема підбору адекватної ферментної терапії при порушеннях процесів травлення,

а особливо при зовнішньосекреторній недостатності підшлункової залози. Клінічні прояви недостатності травлення істотно знижують якість життя і призводять до порушення працездатності хворого. Так, за статистичними даними понад 37% з числа осіб, які щодня звертаються до терапевтів стосовно захворювань травної системи, є люди працездатного віку. У зв'язку з цим, значну частину витрат на фармакотерапію при порушеннях процесів травлення можуть зумовлювати витрати, пов'язані з непрацездатністю. Активна реклама, доступність численних ферментних препаратів призвели до того, що у значній кількості випадків вони застосовуються пацієнтами самостійно при будь-яких порушеннях травлення без обґрунтованих показань до їх призначення.

Найбільш часто в клінічній практиці для регуляції екзокринної функції підшлункової залози та корекції порушень травлення і всмоктування застосо-

вуються ферментні препарати, що містять панкреатичні ензими: амілазу, ліпазу і протеази. Даних доказової медицини щодо їх ефективності в клінічній практиці незначна кількість [1, 2, 5].

Ферментні препарати, що містять панкреатичні ензими, представлені на ринку двома лікарськими формами – традиційною, у вигляді таблеток, вкритих кишковорозчинною оболонкою, та капсулами з гастрорезистентними гранулами у вигляді мікросфер та мінітаблеток. Дискусійним серед науковців країн СНД є питання щодо привілей інкапсульованих мінімікросферичних форм перед традиційними таблетованими формами ферментних препаратів. Доведено (рівень доказовості А, В), що мінімікросферичні ферментні препарати позбавлені істотного недоліку традиційних таблетованих форм ферментних препаратів – асинхронізму пасажу ферментів і хімусу. Також у порівнянні з таблетованими формами за рахунок обумовленого діаметру мінімікросфер (1,2-1,4 мм) вони мають велику площу поверхні, а значить і більшу площу контакту

з хімутом та значно більшу інтрадуоденальну ліполітичну активність [2, 5-9]. На теперішній час мікротаблетовані препарати відносять до найсучасніших поліферментних препаратів для замісної терапії, що відповідає критеріям доказової медицини [2-4]. Вважається, що таблетовані ферментні препарати з високим вмістом ліпази більш ефективно використовувати для купіювання абдомінального болю, ніж для зменшення клінічних проявів виразної зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози [1]. Слід відзначити, що відносно купіювання панкреатичного болю є дослідження (рівень доказовості А), які підтверджують переваги мінімікросферичного ферментного препарату «Креон» у порівнянні з таблетованими формами [2]. Таким чином, більшість дослідників, спираючись на дані доказових досліджень, при проведенні замісної ферментної терапії віддають перевагу інкапсульованим мінімікросферичним формам ферментних препаратів.

Порівнюючи дані з обсягів реалізації інших країн можна зробити висновок, що таблетовані форми ферментних препаратів ніде так активно не застосовуються, як на ринках країн СНД. Провідну позицію в сегменті А09 (препарати, що покращують травлення (включаючи ферментні)) в Україні займають саме традиційні таблетовані форми ферментних препаратів. Так, на нашому ринку перша позиція належить мезиму® форте, який в сегменті групи А09 акумулює 30% в грошовому та 45% в натуральному виразі від роздрібної реалізації всіх лікарських препаратів цього сегменту. Мезиму® форте за обсягом реалізації в ОТС-секторі належить 7 позиція в ТОП-10 по всій території СНД. В Державному формулярі четвертого випуску 60% торгових найменувань – це препарати у вигляді таблеток, вкри-

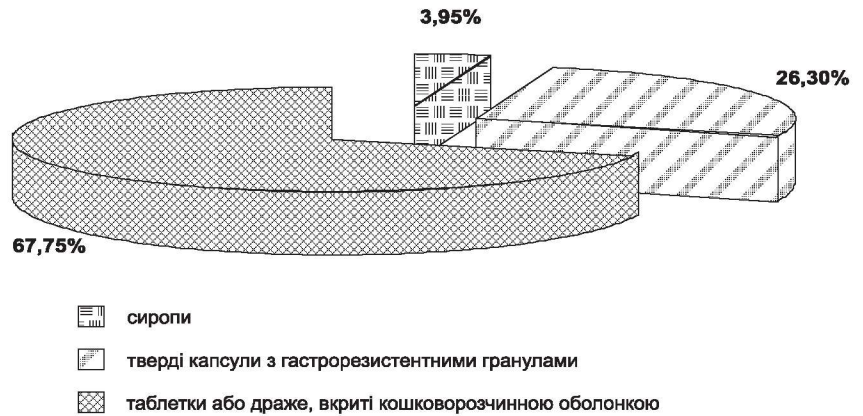

Рис. 1. Частка (у %) кожної лікарської форми ферментних препаратів для травлення, представлених на українському фармацевтичному ринку

тих кишковорозчинною оболонкою. У формулярному довіднику Великобританії з 9 торгових найменувань всі препарати представлені інкапсульованими мінімікросферичними формами і тільки один препарат «Рансгех V®» у вигляді таблеток, вкритих кишковорозчинною оболонкою. Популярний на нашому ринку препарат «Мезим® форте» взагалі не включений до Британського національного формуляра.

З огляду на вищевказане представляється доцільним проаналізувати структуру реалізації ферментних препаратів для травлення на ринку України, що і стало метою роботи. Такий аналіз визначить як реальне становище, так і допоможе в подальшому при необхідності внести корективи в напрямок застосування препаратів сегменту А09.

Матеріали та методи

Використані дані обсягів реалізації лікарських препаратів довідково-пошукової системи «Лікарські засоби» компанії «Моріон».

Результати та їх обговорення

За даними дослідження станом на кінець 2011 р. український фармацевтичний ринок у сегменті А09 представлений шістьма препаратами за МНН (панкреатином, поліферментними препаратами (ліпаза, протеаза

та ін.), препаратами, що містять пепсин та кислотовмісні препарати, солізімом та групою «Інші препарати») та 76 торговими найменуваннями. Вітчизняний ринок формується в основному за рахунок препаратів закордонного виробництва – 58 пропозицій проти 18 вітчизняного виробництва. Серед лікарських форм найбільшу групу представляє лікарська форма у вигляді таблеток або драже, вкритих кишковорозчинною оболонкою (67,75% від усіх представлених лікарських форм). Тверді капсули з гастрорезистентними гранулами у вигляді мікросфер та мінітаблеток займають 26,3% ринку ферментних препаратів для травлення, відповідно частка сиропів серед представлених лікарських форм складає 3,95%. Частка (у %) кожної лікарської форми, що пропонує ринок України, показана на рис. 1.

Аналіз обсягів реалізації за даними дослідницької компанії «Моріон» свідчить, що найбільша частка реалізації даного сегмента ринку за МНН як в натуральному, так і в грошовому еквіваленті припадає на панкреатин. Другу позицію за об'ємами реалізації займають препарати з групи «Поліферментні препарати (протеаза, ліпаза та інші)». Препарати, які є лідерами за кількістю реалізованих упаковок серед 2-х лікарських форм, представлені на рис. 2.

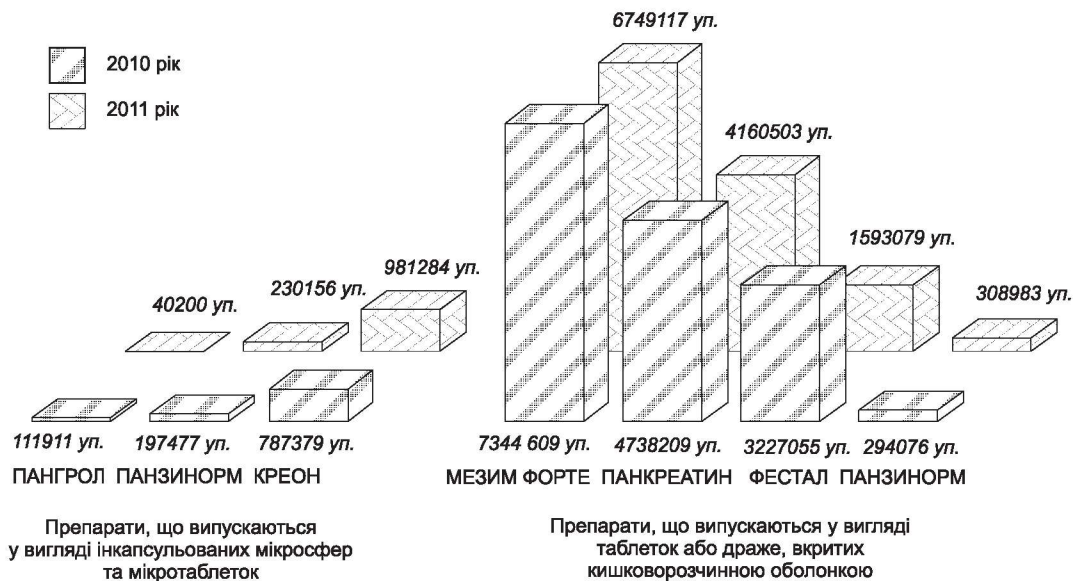

Рис. 2. Препарати-лідери за кількістю реалізованих упаковок у 2-х лікарських формах (таблетках або драже, вкритих кишковорозчинною оболонкою, та капсулах з гастрорезистентними гранулами у вигляді мікросфер та мінітаблеток)

Серед препаратів (за ТН) панкреатину, що випускаються в таблетках або драже, вкритих кишковорозчинною оболонкою, за підсумками 2010 р. лідируючу позицію займає мезим форте. Його об'єми реалізації в натуральному виразі склали 7,35 млн уп., зменшившись в 2011 р. у порівнянні з 2010 р. до 6,75 млн уп. (на 8,16%). Серед препаратів (за ТН) панкреатину, що випускаються у вигляді мікросфер та мікротаблеток (тверді капсули з гастрорезистентними гранулами), перше місце за кількістю реалізованих упаковок належить креону, обсяги реалізації якого в натуральному виразі склали в 2010 та 2011 роках 787379 та 981285 уп. відповідно. Тобто в порівнянні з 2010 р. майже на 25% збільшилось використання цього лікарського препарату. Серед препаратів торгової назви «Пангрол[®], Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина)», що випускаються в 2-х лікарських формах, зменшилися обсяги реалізації серед мік-

ротаблетованих лікарських форм на 64% та на 27% в таблетках, вкритих кишковорозчинною оболонкою. Так, у 2010 р. обсяги реалізації становили 111911 уп., а в 2011 р. – 40200 уп. серед мікротаблетованих лікарських форм. Відповідно серед таблеток, вкритих кишковорозчинною оболонкою, обсяги реалізації становили 92648 та 67654 уп.

У групі «Поліферментні препарати (протеаза, ліпаза та інші)» лідером за обсягами реалізації як в натуральному виразі, так і в грошовому є фестал, об'єми продажів якого в натуральному виразі склали в 2010 та 2011 рр. відповідно 1 593 079 та 3 227 055 упаковок. Тобто, в порівнянні з 2010 р. майже на 50% збільшилось використання цього лікарського препарату.

ВИСНОВКИ

Характерними рисами вітчизняного ринку ферментних препаратів для травлення станом на кінець 2011 р. є:

- реалізація в значно більшому обсязі препаратів, що ви-

пускаються в таблетках, вкритих кишковорозчинною оболонкою, в порівнянні з капсулами у вигляді мікросфер та мінітаблеток;

- суттєве зростання продажів таких ЛП, як фестал та інкапсульованих мінімікросферичних форм ферментних препаратів (креон, панкреатин);
- позитивне зростання продажів у підсумку 2011 р. в натуральному та грошовому еквіваленті (відповідно на 8,1% та 9,89%) в порівнянні з 2010 р.;
- залежність від імпорту.

Для визначення необхідності внесення коректив при реалізації ферментних препаратів ОТС-сектора доцільно провести соціологічне опитування з метою створення портрету споживача препаратів досліджуваної групи та опрацювання алгоритму консультування (алгоритму фармацевтичної опіки) при реалізації ферментних препаратів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриневич В.Б., Богданов И.В., Саблин О.А. // Клинические перспективы гастроэнтерол., гепатол. – 2004. – №2. – С. 16-22.
2. Губергриц Н.Б. // Сучасна гастроентерол. – 2005. – №2 (22). – С. 68-75.

3. Маев И.В. // Рос. журн. гастроэнтерол., гепатол., колопроктол. – 2005. – №4. – С. 65-73.
4. Маев И.В., Казюлин А.Н., Кучерявый Ю.А. Хронический панкреатит. – М.: Медицина, 2005. – 504 с.
5. Селюк М.Н., Анохина Г.А. // Здоров'я України. – 2007. – №11-12. – С. 55-60.
6. Dervenis C.G. *Advances in pancreatic disease: molecular biology, diagnosis and treatment.* – Stuttgart, 1996. – 401 p.
7. Dobrilla G. // *Int. J. Pancreatol.* – 1989. – Vol. 5. – P. 17-29.
8. Kuhn R.J., Gelrud A., Munck A., Caras S. // *Advancer in Therapy.* – 2010. – Vol. 27 (12). – P. 895-916.
9. Mössner J., Keim V. // *Dtsch. Arztebl. Int.* – 2010. – Vol. 108 (34-35). – P. 578-582.

ОЦІНКА СПОЖИВАННЯ ФЕРМЕНТНИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ТРАВЛЕННЯ НА РИНКУ УКРАЇНИ

Л.В.Яковлева, О.М.Кириченко

Національний фармацевтичний університет

Ключові слова: ферментні препарати для травлення; лікарські форми; аналіз ринку

З позиції доказової медицини розглянуті переваги мінімікросферичних ферментних препаратів над широко вживаними на нашому ринку традиційними таблетованими формами ферментних препаратів. Проведено аналіз структури реалізації ферментних препаратів для травлення на фармацевтичному ринку України за період 2010-2011 рр. Визначені препарати-лідери реалізації серед 2-х лікарських форм (таблетки або драже, вкриті кишковорозчинною оболонкою, та капсули з гастрорезистентними гранулами у вигляді мікросфер та міні-таблеток). Зазначені основні риси вітчизняного ринку ферментних препаратів для травлення та напрямок подальшого вдосконалення їх використання. Встановлена необхідність внесення коректив при реалізації ферментних препаратів ОТС-сектора населенню та доцільність проведення соціологічного опитування з метою створення портрету споживача препаратів досліджуваної групи та опрацювання алгоритму консультування (алгоритму фармацевтичної опіки) при їх реалізації.

ОЦЕНКА ПОТРЕБЛЕНИЯ ФЕРМЕНТНЫХ ПРЕПАРАТОВ ДЛЯ ПИЩЕВАРЕНИЯ НА РЫНКЕ УКРАИНЫ

Л.В.Яковлева, О.Н.Кириченко

Национальный фармацевтический университет

Ключевые слова: ферментные препараты для пищеварения; лекарственные формы; анализ рынка

Рассмотрены с позиции доказательной медицины преимущества минимикросферических ферментных препаратов перед широко используемыми на нашем рынке традиционными таблетированными формами ферментных препаратов. Проведен анализ структуры реализации ферментных препаратов для пищеварения на фармацевтическом рынке Украины за период 2010-2011 гг. Определены препараты-лидеры реализации среди 2-х лекарственных форм (таблетки, покрытые кишечнорастворимой оболочкой, и капсулы с гастрорезистентными гранулами в виде микросфер и минитаблеток). Определены основные черты отечественного рынка ферментных препаратов для пищеварения и направление дальнейшего совершенствования их использования. Установлена необходимость внесения корректив при реализации ферментных препаратов ОТС-сектора населению и целесообразность проведения социологического опроса с целью создания портрета потребителя препаратов исследуемой группы и доработки алгоритма консультирования (алгоритма фармацевтической опеки) при их реализации.

Адреса для листування: 61002, м. Харків,
вул. Мельникова, 12. Тел. (57) 706-23-46.

E-mail: feknfau@ukr.net.

Національний фармацевтичний університет

Надійшла до редакції 15.01.2013 р.